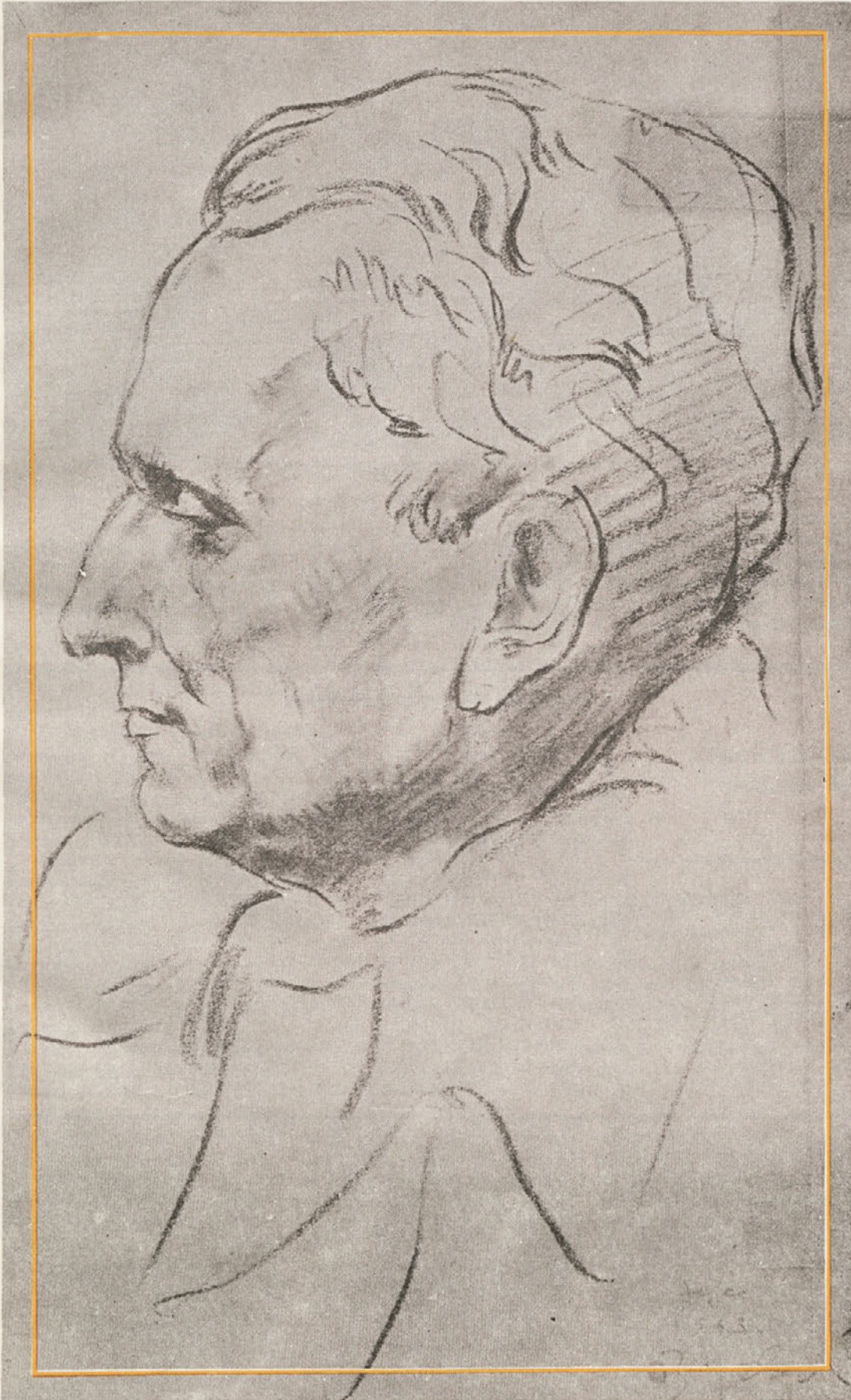

novoles

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA LESNEGA KOMBINATA „NOVOLES“ STRAŽA PRI NOVEM MESTU

29. novembra mineva 30 let, kar se je rodila nova Jugoslavija. Zgodovinski sklep o tem so sprejeli na ta dan delegati iz vseh krajev domovine na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu. V to bosansko mesto so se prebijali skozi točo krogel in mimo minskih polj. Domovina je takrat še krvavela, do konca vojne je bilo treba čakati še leto in pol.

Nova država je nastala na načelih bratstva in enotnosti ter enakopravnosti vseh narodov in narodnosti. Letom obnove je sledilo obdobje industrijske izgradnje. Iz zaostale agrarne države je prerasla Jugoslavija v agrarno-industrijsko in kasneje v industrijsko-agrarno državo. Leta 1950 je izšel zakon o samoupravljanju z znanim geslom: TOVARNE DELAVCEM. Ves nadaljnji razvoj družbeno-ekonomskih odnosov je šel v smeri v tem zakonu uveljavljenih načel. V novi ustavi, ki bo kmalu sprejeta, bodo prišla avnojska načela do popolne uveljavitve.

Prodaja - od zagat do uspehov

Leto 1973 smo pričeli z veliko negotovostjo glede prodaje, cene v izvozi in doma ter cene surovin. V prvem tromesečju smo dosegli sorazmerno slab rezultat. Ob koncu februarja smo pripravili program, prilagojen novim tržnim pogojem in že aprila je bil rezultat prodaje oz. celotnega gospodarjenja tak, kot smo si ga začrtali.

Lahko trdimo, da je leto 1973 prineslo lesni industriji vrsto zased in presenečenj, kot so: razvrednotenje italijanske lire, ameriškega dolarja in angleškega funta, močan, do 100-odstotni porast cen surovin na domačem in na svetovnem trgu. Da so težave še večje, imamo na domačem trgu še vedno zamrznjene cene.

Odrpta nam je ostala edina možnost - izvoz. Prav gotovo je, da smo v izvozu dosegli uspehe, na katere si v začetku leta nismo upali niti pomisliti. V primerjavi z lanskim letom smo izvoz več kot podvojili. Letos smo se pojavili na novih trgih, kot so: Libanon, Saudska Arabija, Sirija in Francija. Povečali smo prodajo na naših tradicionalnih trgih kot so: Italija, Libija in Ciper.

Letos je oblikoval cene vezanih plošč v izvozu prav Novoles. Ugotavljamo 50 - 80 odstotni dvig cen. Omeniti moram, da smo dostikrat imeli pri uveljavljanju cen večje težave z izvozniki v Jugoslaviji kot pa s kupci v inozemstvu. Da bi onemogočili neoljalno konkurenco nekaterih jugoslovanskih izvoznikov, smo 4. septembra v Novolesu sklicali konferenco izvoznikov plošč in se dogovorili o enotnem nastopanju v tujini.

S prodajo žaganega lesa letos nismo imeli težav. Povpraševanje je bilo večje kot ponudba. Cene je narekovala predvsem bosanska lesna industrija. Padec povpraševanja je bilo čutiti ob pričetku vojne na Bližnjem Vzhodu. Zgodilo se je, da so se naša pristanišča popolnoma zapolnila z lesom, ker je bilo nalaganje na ladje za področje Bližnjega Vzhoda ustavljeno. Trenutno čaka v jugoslovanskih pristaniščih približno pol milijona kubičnih metrov žaganega lesa.

Zaradi tega je pričakovati nadaljnje popuščanje povpraševanja in cen.

Taki prizori so v letošnjem letu zelo redki, saj se neprestano borimo z dobavo in ceno hlodovine.

Na koncu je potrebno omeniti proizvodnjo v Tovarni plastificirane iverice v Soteski. Tovarna je poskusno začela obratovati v letošnjem juliju. Danes smo že lahko zadovoljni z rezultati, čeprav nas na tem področju že

čakajo velike naloge. Gre namreč za nov proizvod, ki pri marsikaterem kupcu naleti še na nezaupanje. Z vztrajno in dosledno obdelavo smo uspeli zagotoviti prodajo proizvodnje, ki jo naredi ena izmena. Za pri-

hodnje leto bo potrebno zagotoviti dvainpolkrat večjo prodajo, kot jo imamo danes. Menim, da bo to izvedljivo, saj je potrebno intenzivno obdelati še vso pohištveno industrijo sosednjih republik.

PREGLED VREDNOSTI PRODAJE

		1972 9. mesec.	1973 9. mesec.	% 1972 1973	
TVP	Izvoz	11,109.650,55	20,434.571,20	185 %	
	Dom.trg	22,060.148,60	16,125.871,98	73 %	
	Skupaj	33,169.799,15	36,560.443,18	110 %	
Ž. Straža	Izvoz	1,384.384,05	7,627.176,55	565 %	
	Dom. trg	6,808.638,92	4,880.272,75	72 %	
	Skupaj	8,193.022,97	12,507.449,30	152 %	
Ž.Soteska	Izvoz	2,494.551,95	5,020.944,75	186 %	
	Dom. trg	1,758.820,07	1,762.197,07	100 %	
	Skupaj	4,455.372,02	6,783.141,82	152 %	
		Izvoz	15,190.586,55	33,082.692,50	217 %
		Dom. trg	30,627.597,59	22,768.341,80	74 %
		Skupaj	45,818.194,14	55,851.034,30	121 %

Na koncu lahko pogledamo, kaj lahko pričakujemo v prihodnjih mesecih. Že danes smo priča umirjanju in deloma že tudi padanju cen na svetovnem trgu, medtem ko na domačem trgu še vedno bijemo bitko za surovino in ne kaže, da se bi stanje v kratkem času bistveno izboljšalo. Pripravljamo sporazum za domače cene polfinalnih lesnih proizvodov. V teh predlogih je čutiti predvsem hotenja bosanske lesne industrije, ki daje

poudarek žaganemu lesu. Predlagane cene vezanih plošč pa so prenizke. V zvezi s tem smo že sklicali sestanek porabnikov bukovega žaganega lesa in proizvajalcev vezanih plošč. Skušali bomo pripraviti drug predlog, po katerem naj bi imel bukov žagan les nižje cene od predlaganih, vezane plošče pa višje.

Zaradi neurejenega stanja na domačem trgu imamo velike težave. Morali smo zmanjšati in ukiniti dobave vrsti dolgoletnih

kupcev. V stalnih težavah je prodaja plošč našemu največjemu domačemu kupcu IMV iz Novega mesta. Da je problem še večji, se potrebe IMV skokovito povečujejo, saj ta tovarna porabi že 300 m³ plošč na mesec. Do sedaj smo težave reševali z dogovarjanjem in upamo, da bomo našli skupen jezik tudi v prihodnosti.

Splošni ljudski odpor v novi ustavi

Nova ustava SFRJ in SRS javno opredeljuje vlogo splošnega ljudskega odpora med drugimi družbeno-političnimi in družbeno-ekonomskimi odnosi. Splošni ljudski odpor postaja vse pomembnejši element in funkcija naše samoupravne socialistične skupnosti, saj nova ustava nalaga, da imajo delovni ljudje pravico in dolžnost aktivno sodelovati v politiki obrambe države in v pripravah na splošni ljudski odpor.

S prenosom mnogih funkcij s federacije na republike, je tudi področje narodne obrambe dobilo nove kvalitete. Vsaka družbeno-politična skupnost, organizacija združenega dela, krajevna skupnost, vsaka druga samoupravna skupnost, predvsem pa tudi vsak občan kot posameznik in kot član omenjenih skupnosti ima na področju ljudskega odpora svoje pravice in dolžnosti.

Delovni ljudje Jugoslavije morajo vse svoje sile usmeriti k mirnemu, ustvarjalnemu delu in graditi svoje samoupravne socialistične skupnosti, dosledno si morajo prizadevati za politiko miru in prsti vojni in agresiji katerekoli vrste. Za zavarovanje svojega razvoja moramo biti odločni, da z vsemi silami in sredstvi, ki so nam na voljo, v oboroženem boju in drugih oblikah odpora varujemo svojo svobodo, neodvisnost in samoupravni red.

Zavedati se moramo, da sta možnost in nevarnost agresije toliko manjši, kolikor večja je odločnost naše družbe, da se postavi po robu vsakršnim pritiskom.

Bistvena prvina koncepta splošnega ljudskega odpora je, da se boj in odpor nadaljujeta tudi, če agresor zasede manjši ali večji del zemlje. Takšna zasedba je lahko samočasna. Zaradi tega Jugoslavija ne priznava okupacije dežele, niti ni možna kapitulacija njenih oboroženih sil. Podpis kapitulacije ali priznanje okupacije so protustavna dejanja in kazniva kot izdaja države. Izdaja države pa je najhujši zločin zoper ljudstva.

Splošni ljudski odpor se mora odvijati tudi pod najtežjimi pogoji, vse do zloma agresije in do ponovne osvoboditve ozemlja in izpostavitve ustavnega družbenega reda. Tak boj pa je možen samo ob popolni, vsestranski, samostojni, toda organizirani pripravljenosti in angažiranosti vseh ljudskih in materialnih zmogljivosti v obrambi dežele. V zvezi s tem ustava

natančno določa pravice in dolžnosti, ko pravi:

„Pravice in dolžnosti občin in republik je, da v skladu s sistemom narodne obrambe, vsaka na svojem terenu ureja in organizira narodno obrambo, da vodi teritorialno obrambo, civilno zaščito in druge priprave na obrambo, če pride do napada na državo, pa da organizira in vodi splošni ljudski odpor. Organizacije združenega dela in druge samoupravne organizacije izvršujejo dolžnost in pravico obrambe države v skladu z

rokom, načrti in odločitvami družbeno-političnih skupnosti, zagotavljajo sredstva za narodno obrambo in opravljajo druge naloge v zvezi z obrambo.“

Jugoslavija ima izredno bogate izkušnje iz časov NOB in tudi iz vseh osemindvajsetih povojnih letih, ko se je naša družba znala uspešno upreti vsakršnim vojaškim in političnim pritiskom.

Na nas vseh je, da ustvarjamo vse boljše pogoje za delo in življenje skupnosti in posameznika. Le na ta način lahko tudi

pričakujemo vse večjo prizadevnost posameznika, da bo čim bolj angažirano sodeloval v pripravah na splošni ljudski odpor in tudi v odporu samem, v kolikor bo to kdaj potrebno. Že pred leti je maršal Tito izrekel besede, ki morajo biti v nas vseh: „DELATI MORAMO, KOT DA BO VEČNO MIR IN PRIPRAVLJENI MORAMO BITI, KOT DA BO JUTRI VOJNA.“

Vili Pavlič,
dipl.ing.

Kaj dela organizacija ZK

Ustavna dopolnila, Titovo pismo in druge aktualne naloge zahtevajo od naše osnovne organizacije ZK stalno delovanje. Tako so nam dala veliko dela priprave na ustanovitev TOZD v Novolesu. Kot je znano, je centralni delavski svet že sprejel predlog zbora delegatov obratov o formiranju sedmih TOZD in ene posebne organizacije (službe). Vzporedno s tem je tekla tudi akcija za novo organizacijo Novolesa. Za to delo je osnovna organizacija ZK zadolžila glavnega direktorja tov. Kneza, ki je svojo nalogo opravil. Predlagano organizacijo je DS na seji, ki je bila 18/10-1973, tudi sprejel. Ustanovitev TOZD in nova organizacija zahtevata, da je treba vsa vodilna delovna mesta ponovno javno razpisati.

Osnova organizacija ZK bo preverila noralnopolitične kvalitete vseh kandidatov, ki se bodo prijavi na razpise. Pri tem nastopajo določene nejasnosti v zvezi statusom in pristojnostmi vodij TOZD in vodij služb, zato je osnovna organizacija predlagala odboru za medsebojna razmerja, naj formira komisijo, ki bo te probleme proučila. Pri tem naj ne zamenjari izkušenj, ki jih imajo nekatera sosednja podjetja.

Na zadnji seji, ki je bila 14. novembra 1973, smo govorili tudi o formiranju aktivov in osnovnih organizacij ZK v TOZD. Pri tem smo ugotavljali, da imamo v obratih premajhno število članov, tako da bo v prihodnje ena naših največjih nalog pridobiti člane iz vrst delavske mladine. Osnovna organizacija meni, da mladinska organizacija ne bi smela biti neaktivna ob republiški (zvezni) akciji Kozje 74, zato le-tej predlagamo, da

kadruje dobre mladince in mladinke, da se udeležijo delovne akcije, saj bo to odlična šola za vodstvene funkcije v ZMS, kar lahko potrdijo tudi nekateri nekdanji brigadirji, ki jih v Novolesu ni tako malo.

Poleg teh in še nekaterih manj važnih sklepov pa je osnovna organizacija ZK sprejela tudi priporočilo DS podjetja, ko je preverjala gospodarjenje in finančno stanje v Novolesu,

kar je stalna praksa dela ZK. Ugotovila je, da pri osebnih dohodkih trenutno ne dosegamo višine, ki jo dopušča republiški samoupravni sporazum. Ker so rezultati gospodarjenja dobri, je predlagala DS naj le-ta razpravlja o možnem prelitju sredstev, ki so bila ustvarjena nad planom, v sklad osebnih dohodkov in jih razdeli po ključu, ki jih predvideva samoupravni sporazum.

V NOVOLESU ORGANIZIRANE TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

V dneh od 19. 11. do 24. 11. 1973 smo v Novolesu organizirali temeljne organizacije združenega dela. Prvi zbor delavcev, kjer so ugotovili, da izpolnjujejo pogoje za organiziranje temeljne organizacije združenega dela in jo sklenili organizirati, je bil v obratu tehničnih storitev in sicer 19. 11. 1973. V to temeljno organizacijo združenega dela, ki se sedaj imenuje Temeljna organizacija združenega dela TES — tehničnih in energetskih storitev in v katero so vključeni še delavci toplarne, kuhinje ter vratarji in čuvaji. V Novolesu je organiziranih sedem proizvodnih temeljnih organizacij združenega dela in sicer: Temeljna organizacija združenega dela tovarna drobnega pohištva, Temeljna organizacija združenega dela tovarna vezanih plošč, Temeljna organizacija združenega dela tovarna stilnega pohištva, Temeljna organizacija združenega dela žaga Straža, Temeljna organizacija združenega dela tovarna plastificirane iverice in žaga Soteska, Temeljna organizacija združenega dela tehničnih in energetskih storitev Straža, Temeljna organizacija združenega dela tovarna ploskov-

nega pohištva Novo mesto ter skupne službe, kot posebna organizacija združenega dela. Na teh zborih so delavci soglasno ugotovili, da analiza pogojev za organiziranje temeljnih organizacij združenega dela omogoča naštetim delom podjetja, ki pomenijo delovno celoto, organiziranje temeljne organizacije združenega dela. Analizo pogojev sta tolmačila delavcem tov. Stane Penca, dipl. eoc., predsednik ekonomske komisije za realizacijo ustavnih dopolnil v Novolesu ter tov. Janko Goleš, dipl. pravnik, predsednik pravne podkomisije. Imenovana tovariša sta predložila članom delovne skupnosti bistvo in pomen delavskih ustavnih dopolnil oziroma uresničevanje teh v praksi. Dejstvo je, da le-ta pomenijo nov revolucionarni korak, novo kvaliteto v razvoju in poglobljanje tako samoupravnih, družbeno-ekonomskih in drugih razmerij. Z organiziranjem TOZD postaja delavec kot neposredni proizvajalec gospodar svoje usode, saj je on tisti faktor, ki odloča predvsem o tem, ko gre za ustvarjanje in delitev dohodka v njegovi temeljni organizaciji združenega dela.

Devetmesečni obračun poslovanja

Devetmesečni obračun pokaže, da je podjetje kljub težavam zaključilo poslovanje ugodno. Ves čas so nas spremljale težave, katere bomo skušali na kratko obrazložiti:

PRODAJA

Plan proizvodnje je bil dosežen s 100,9 odst., vendar je neizpolnjen pri TDP za 3,3 odst. in pri TVP za 1,3 odst. in pri TPP za 5,9 odst., ostali obrati so plan presegle. Imeli smo pomanjkanje surovin zlasti v TVP, kjer so bili nekajkrat brez zalog, v septembru pa smo nekaj dni proizvajali s polovično zmogljivostjo.

Nadaljnji pritisk je bil na povečanju cen surovin in repromaterialu. Te podražitve bi nas pripeljale do izgub, če bi prodajali le na domačem trgu. Zato smo pospeševali izvoz in letos izvozili 59 odst. od celotne prodaje, lani pa 47 odst. Povečali smo izvozne cene vezanim ploščam za 7,5 odst., žaganemu lesu za 14 odst., pohištvo od 11 - 15 odst.

Celotne spremembe so nas prizadele ravno v tistih državah, ki so svoje valute devalvirale in kamor največ izvažamo. Za naše podjetje pomeni to znižanje prodajnih cen proizvodov in to v ZDA za 8,3 odst. in v Italiji za 11,4 odst. Prodaja

pohištva na domačem trgu je letos stagnirala. Manjše povpraševanje po kvalitetnem in dragem pohištvo je povečalo zaloge sprva v obratu TPP, pozneje delno tudi v obratu TSP. Ob koncu septembra je stekla prodaja stilnega pohištva tako, kot je bilo dogovorjeno, prodaja ploskovnega pohištva pa še vedno ne gre. Trgovskim hišam omogočamo prodajo na potrošniško kreditiranje z namenom, da kupujejo več.

FINANCE

Za letošnje leto ne moremo trditi, da je bila likvidnost slaba. Že samo to, da smo več prodali v tujino kot doma, je

	1972	1973
dolžniki	29.988	32.398
upniki	16.540	12.455

V tem letu nismo imeli težav z izplačilom osebnih dohodkov, da smo osebne dohodke redno in pravočasno izplačali, smo letos koristili rezervni sklad podjetja v januarju, februarju, aprilu, juniju in juliju.

Tudi s plačili dobaviteljem nismo v zaostanku. Najprej

zboljšalo likvidnost. Izvoz je namreč hitreje plačan s koriščenjem izvoznih kreditov. Zaostri-li smo prodajo tudi pri tistih kupcih, ki niso bili redni plačniki. Z redko izjemo kreditiramo zapadlost računov preko 90 dni.

Ob polletju smo imeli popravek finančnega rezultata (to je višino odpisa dolžnikov) za 1.134 tisoč dinarjev, s 3. septembrom znatno manj, saj se je znižal odpis na 253 tisoč dinarjev. Res je bil med tem popravljen zakon o popravku finančnega rezultata, vendar je bil dosežen uspeh v izterjavi sodolžnikov. Prikaz stanje dolžnikov in upnikov je naslednji:

(v 000 din)	indeks
108.0	
72.2	

poravnamo obveznost za uvoz repromateriala, zatem plačamo domačim dobaviteljem. Zlasti so imela prednost gozdna gospodarstva. Skratka izboljšana likvidnost je znižala tožbene zahtevke dobaviteljev. Zaloge, ovrednotene po direktnih stroških, znašajo:

	do 30. 9. 1972	30. 9. 1972	indeks
zaloge materiala in drobnega inventarja	15.798	19.698	124,6
zaloge ned. proizvod.	13.747	15.333	111,5
zaloge gotovih izdelkov	10.675	10.717	100,3
skupaj	40.220	45.748	113,7

	(v 000)	
celotni dohodek	112.421	122
porabljena sredstva	63.274	115
dosežen dohodek	49.147	131
pogodbene obveznosti	4.068	134
zakonske obveznosti	2.454	158
osebni dohodki	32.072	125
ostanek dohodka	10.560	144

po posameznih obratih, oz. bodočih TOZD pa je uspeh naslednji:

	(v 000 din)	
prodaja	38.392	5.297
finančni rezultat	29.983	2.387
TDP	16.776	788
TSP	36.834	1.309
TPP	24.524	3.810
TVP	8.795	1.205
žaga	1.061	342
Plastika Soteska	156.365	15.139
Ostalo		

IZ OKTOBRSE SEJE DELAVSKEGA SVETA

1. Koncept organizacije podjetja po načelih ustavnih amandmajev. Delavski svet je ugotovil, da obstajajo stvarne možnosti za organiziranje sedmih temeljnih organizacij združenega dela in sicer:

TOZD Tovarna drobnega pohištva

TOZD Tovarna stilnega pohištva

TOZD Tovarna ploskovnega pohištva

TOZD Tovarna vezanih plošč

TOZD Tovarna plastificirane iverice in Žaga Soteska

TOZD Žaga Straža

TOZD Servisne storitve

Poleg tega pa bi obstajala še enota skupnih služb kot posebna organizacija združenega dela.

Delavski svet je na podlagi gornjega poročila sklenil, da naj komisija nadaljuje z delom, tako da bo do konca leta mogoče izvesti samoupravno reorganizacijo podjetja.

2. Položaj Straže in Novolesa v občini Novo mesto, o čemer smo pisali že v prejšnjem časopisu.

3. Poročilo o možnosti priključitve Mizarstva Dvor k našemu podjetju, nakar je delavski svet soglasno sprejel sklep, s katerim predlaga Mizarstvo Dvor, naj izvede referendum za priključitev v decembru, tako da bi bilo mogoče opraviti priključitev s 1. 1. 1974.

4. Delavski svet je sklenil, da se tov. Krpino imenuje za delegata v telo, ki naj pripravi nov samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

5. Potrdil je sestav odbora delavske samoupravne kontrole kot sledi: Jože Bobnar TVP, Slavko Hrovat TDP, Jože Počervina TSP, Jože Bogovič TPP, Jože Lavrič Ž. Soteska, Jože Boh Ž. Straža, Jože Pirc Uprava.

6. Sprejel družbeni dogovor o osnovah kadrovske politike v Sob Novo mesto.

7. Sprejel sklep, da se v letu 1973 vsem delavcem dodeli 4 dni letnega dopusta, na že obračunano osnovo. Pravice do povečanega dopusta se da le do skupnega števila 30 dni.

8. Delavski svet je zadalžil obrat tehničnih storitev, da ugotovi možnost prevoza naših delavcev na relaciji Sušice - Bušinec - Verdun.

Pogumno napisana beseda je orožje delovnih ljudi!

Elektronika se uveljavlja

Pred dobrimi dvema, tremi leti v Novolesu še nismo prav veliko govorili in vedeli o elektronski obdelavi podatkov. Bilo je le nekaj idej, načrtov, še največ pa potreb in želja, ki naj bi jih z računalniško obdelavo podatkov v čim krajšem času rešili. V tem času se je v okviru analitske planske službe kot nov oddelek oblikoval računski center, v katerem dela sedaj že sedem ljudi. Prešli smo že tudi fazo uvajanja in v razmeroma kratkem času dosegli že dokaj lepe rezultate, posebno na področju materialnega poslovanja. S pomočjo računalnika obdelujemo prevzem in izdajo materiala v skladišču s popolnim finančnim obračunom, razen tega pa smo v začetku leta 1973 omogočili in potem pomagali izvajati prek celega leta kontinuirano inventuro materiala, pri čemer je bil dosežen zavidljiv uspeh. Inventura materiala je za letos že končana in to brez kakršnihkoli zastojev ali večjih popisov stanj, pa še inventurne razlike so znatno manjše od preteklih let. Poleg tega pa ima taka kontinuirana (tekoča) inventura še kup stranskih pozitivnih učinkov saj se vse nejasnosti in nepravilnosti sproti temeljito razčistijo in odpravijo. Od 1. avgusta letos teče dvosmerno (se pravi po prejšnjem načinu in preko računalnika) tudi celoten obračun prejema in porabe surovin, interne realizacije, proizvodnje ter odpreme gotovih izdelkov. Upamo, da bodo s 1. januarjem 1974 lahko v računovodstvu opustili ročno evidenco za to področje in tega bodo verjetno nemalo veseli, saj točno zbiranje in obračunavanje tako številnih dokumentov ni šala. Zato pa morata biti toliko bolj pridni naši delavci na luknjalnih strojih, saj gre sedaj prek njihovih rok vsak dan že na stotine dokumentov, ki jih je potrebno zelo vestno, natančno in hitro prenesti na luknjane kartice. Le tako lahko potem tudi proizvodni obrati dobijo zadosti aktualne tedenske liste o gibanju in zalogah surovin in gotovih izdelkov.

Poglejmo si še, s čim se trenutno ukvarjamo, oz. kaj lahko pričakujemo od računskega centra v bližnji prihodnosti. Iz zgoraj napisanega je razvidno, da smo doslej prevzemali bolj področja finančno-obračunskega pomena sedaj pa smo se začeli ukvarjati bolj s proizvodnimi, tehnološko-planskimi problemi. Sklenjeno je bilo namreč, naj bi poskusili preko računalnika zajeti vse proizvo-

dne tehnološke postopke, to se pravi materialne in prirezovalne liste ter delovne operacije, da bi lahko takoj v naslednji fazi razpisovali delovno dokumentacijo – delovne in materialne listke, preračunavali potrebe po času ter materialu, računali zasedenost posameznih delovnih mest, izdelali materialne bilance, v naslednjih fazah pa obračunavali nedovršeno proizvodnjo, spremljali doseganje planov in normativov, še naprej pa obračunavali osebne dohodke, potrebno terminirali proizvodnjo itd.

Za začetek smo izbrali obrat TSP, kjer že v močnem tempu zajemamo (vnašamo v računalnik) delovne operacije z opisom posameznih materialov, na kateri posamezni delovni operaciji se vgrajuje, tako da smo hkrati dobili tudi materialne liste. Ob tem smo zelo zadovoljni s sodelovanjem tega obrata, saj se oboji dobro zavedamo, da je to zelo zahtevno in obsežno področje, ki ga je potrebno sproti prirejati za vnos v računalnik. Vendar si oboji upravičeno obetamo, da bodo rezultati opravičili ves sedanjí trud in dodatno delo. V naslednji stopnji bomo na podlagi izkušenj, ki si jih bomo pridobili v TSP, uvedli enake ali podobne postopke tudi v drugih obratih. Pri tem bodo seveda večje ali manjše težave, saj pomeni vsak obrat tudi drugačno tehnologijo, postopke, dokumentacijo in navade.

Razen tega smo že zajeli za potrebe naše nabavne službe vse dobavitelje materiala, nadaljevali pa bomo z zajemanjem vseh internih naročil materiala, z izpisovanjem naročil dobaviteljem materiala, s sprejemanjem izvrševanja in zapadlosti naročil itd. V kratkem bomo pričeli tudi z novim sistemom prikazovanja materiala, saj bo vsak uporabnik – tehnolog materiala dobil poimensko obvestilo o zalogah materialov, ki ga zanimajo.

Vsi zgoraj naštetí načrti so zelo obsežni in med seboj povezani, saj ni tako enostavno vseh problemov in postopkov definirati z matematičnimi formulami in modeli, kakor jih zahteva računalnik. Zato je potrebno včasih malo strpnosti in razumevanja, če se kakšna stvar kdaj zaplete in je potrebno poiskati boljšo rešitev.

Ugotavljamo tudi, da je računalnik v tovarni zdravil Krka, na katerem sedaj opravljamo svoje delo, vse bolj zaseden, tako da je mnogokrat potrebno

Uvedba elektronske obdelave podatkov pomeni hitrejšo in uspešnejšo odločanje v gospodarstvu Novolesa.

delati popoldne zvečer ali ponoči, da bi pravočasno dobili vse izpise. Stroški na tem računalniku iz meseca v mesec naraščajo zaradi večjega števila

porabljenih ur, zato bo treba razmisliti o instalaciji našega lastnega računalnika in to vsaj v letu 1975.

JANEZ BAJUK

60-odstotna »trinajsta«

18. 10 1973 je DS podjetja obravnavalo devetmesečni obračun, ki je pokazal zelo dobre rezultate poslovanja.

Vemo, kakšne težave je Novoles prestal med letom. Boriti smo se morali s surovinsko krizo in z različnimi spremembami vrednosti valut na svetovnem tržišču (monetarna kriza).

O teh težavah je bilo veliko razprav na sejah samoupravnih organov in v družbeno-političnih organizacijah. Prav tako so bile seznanjene delovne skupine, ko so obravnavale „resolucije DS“.

Rezultat devetmesečnega dela je bil dober. S pravočasnimi poslovnimi ukrepi je Novoles našel prave poti iz težav. Čeprav so bile težave, se disciplina in delavnost delavcev nista zmanjšali, kar je bil naslednji prispevek k dobremu rezultatu.

Na zadnji seji je osnovna organizacija ZK obravnavala uspešnost poslovanja ter ugotovila, da je dosežen spodbuden dohodek. Na osnovi omenjenih rezultatov je skupno s CO sindikata dala predlog delavskemu svetu za enkratno izplačilo 60 odst. osebnega dohodka pred 29. novembrom.

Obe organizaciji sta razpravljali, kako se naj izplača. Dokončno je bilo sprejeto enotno stališče, po katerem naj bi izplačali dodatnih 60 odstotkov osebnega dohodka. Na začetku smo menili, da se ta dodatna „plača“ deli na osnovi doseženega rezultata. V tem rezultatu je sodeloval vsak delavec na svojem delovnem mestu, za katero dobi svoj osebni dohodek. Zato je bilo sprejeto stališče, naj se izplača enako kot osebni dohodek za vsak mesec.

Moramo upoštevati, da je sistem nagrajevanja še vedno merilo udeležbe vsakega zaposlenega v rezultatih poslovanja in dohodka.

Š. J.

Kdaj lahko koga imenujemo alkoholika?

4. KAKO DELUJE ALKOHOL NA DELOVNO SPOSOBNOST

Med ljudmi je razširjena vera, da alkohol daje moč za delo, da krepki kri in podobno. Skoraj na splošno pa je zakoreninjeno mnenje, da je pijača neogibno potrebna pri kakih težkih fizičnih delih. Tudi verovanje, po katerem alkohol stopnjuje umetniško ustvarjanje, je zelo razširjeno. Dovolj je, če omenimo, da se uživanje alkoholnih pijač pogosto zagovarja z zgledi velikih umetnikov, ki so mnogo pili. Verjetno je tudi že sleherni od vas slišal za podobna stališča, s katerimi potrošniki alkoholnih pijač zagovarjajo svojo potrebo po alkoholnih pijačah. Prepričan sem, da mnogi od vas poznajo tudi ljudsko vero o zdravilnem delovanju alkohola. Spričo tega dejstva je gornje vprašanje o delovanju alkohola na delovno sposobnost nenavadno važno v prevenciji (preprečevanju) alkoholizma.

Spomnite se dalje na razna verovanja, splošno razširjena med našimi ljudmi, kako npr. je alkohol potreben pri težkem fizičnem delu in pri delu v neugodnih razmerah. Odtod tudi pojav, da je redna potrošnja alkoholnih pijač razširjena med fizičnimi delavci in tistimi, ki delajo v neugodnih okoliščinah, kot npr. rudarji, gozdni delavci, delavci v železarnah itd. Do neke mere je to pogojeno tudi z nemarnostjo delovnih organizacij, ki delavcem ob takih delovnih pogojih ne zagotovijo zdravega, svežega napitka. Delavec, ki dela v vročini, izgubi z znojenjem iz telesa veliko množino tekočine, zato je razumljivo, da mora to tekočino nadomestiti s pijačo. Če nima pri rokah brezalkoholnih napitkov, bo pil alkoholne pijače, zlasti če upoštevamo že omenjeno verovanje o njihovi koristnosti. Je pa še veliko število drugih verovanj, kot npr. da mora žena po porodu piti vino, da bi nadomestila izgubljeni kri in dobila dovolj mleka za novorojenčka. Dalje pijejo ljudje pozimi, ker mislijo, da alkohol greje, pijejo pa tudi v vročini, ker „alkohol tudi hladi“. V posameznih krajih je žganje univerzalno zdravilo za želodčne težave itd. Za rdeče vino na splošno velja, da nadomešča kri in je tudi sicer dobro za „krepitev krvi“. Kdo še ni slišal praviti, kako priporočljivo je piti črno vino, ker baje vsebuje železo.

Docela razumljivo je, da bo glede na vsa ta zakoreninjena

verovanja pač redkokdaj sprejel za resnico, če rečemo, da alkohol zelo neugodno deluje na delovno sposobnost. Potrebna so dejstva, ki bi to potrdila.

Človek se že po zaužitju majhnih količin alkohola čuti krepkejšega in močnejšega. Kolikokrat popijemo kozarec vina, da bi postali pogumnejši med kakim prepričanjem ali v življenjskih neprilikah. Ponavadi se po vsem tem ne vprašamo, koliko je bila takšna „krepitev“ bojevitosti zares pravilna in koliko nam je dejansko pomagala. To značilnost alkohola imajo strokovnjaki za glavni vzrok, da človek pije. Namesto da bi reševal življenjske probleme na drug, smotrnejši način, alkoholik z alkoholom v sebi ustvarja občutek dozdevnega zadovoljstva in moči. To „pomoc“, dobljeno z alkoholom, kasneje drago plačajo ne samo alkoholik, temveč tudi njegova družina. Čeprav ima človek po uživanju pijače subjektivni občutek moči, je resnica nasprotna – po pitju se zmanjša delovna sposobnost, na splošno pa tudi moč in razum.

Nakopičene znanstvene izkušnje jasno govore, da z alkoholom umetno izzvana bojevitost in dobro razpoloženje polagoma privedeta do stalne potrebe po alkoholu. Tako se pojavlja tudi bolezen alkoholizem.

Pijanost je odvisna od količine alkohola, ki kroži v krvi in ki ga pri treznem človeku ni. Če je v krvi 0,5 promila (pol promila) alkohola, se to ne pokaže v pijanosti. Pri tej količini kroži v krvnem obtoku na 2000 kapelj krvi ena kaplja alkohola. Pri koncentraciji do 1,0 promila (takšno stanje nastopi najkasneje eno uro zatem, ko človek s 70 kg telesne teže popije pol litra vina) se pojavlja pomanjkljiva pozornost in volja, gibi niso več natančni, refleksni čas se podaljša, čeprav ni nujno, da bi človek s to koncentracijo alkohola v krvi že kazal kaka očitna vnanja znamenja pijanosti.

Človek z 0,5 in več promili alkohola v krvi ni sposoben sodelovati v prometu in voziti motorno vozilo, ker ogroža sebe in svojo okolico.

Pri koncentraciji 1-2 promila nastopa lahna pijanost, obraz pordeči, pulz in dihanje sta pospešena; tak človek govori veliko, hitro in zmedeno. 2 do 3 promila alkohola v krvi izzove nezanesljivo hojo in opotekanje; s takšno koncentracijo alkohola v krvi vidi človek dvojno, govori nerazločno itd. Koncentracija alkohola 3 do 5 promilov v krvi izzove težko

stanje pijanosti („do mrtvega pijan“, kakor pravijo ljudje) in nezavest, če je pa koncentracija še večja, nastopi smrt zaradi akutne zastrupitve z alkoholom. Smrt zaradi akutne zastrupitve z alkoholom nastopi že, če srednje krepak človek na tešče v duško popije 3/4 litra konjaka.

Zelo zanimivo je vprašanje, kako alkohol deluje na refleks? Refleks ima v medicini svoj specifični pomen, vendar je ta pojem tudi sicer dobro znan. Pogosto se omenja hitrost refleksa v športu, pri avtomobilizmu, pri delu s stroji itd.

Ta čas traja pri treznem vozniku poprečno 0,75 sekunde. V refleksnem času voznik ne reagira na nevarnost in vozilo se pomika naprej, kakor da ni nevarnosti. Že pri majhnih količinah alkohola v krvi pa se refleksni čas podaljša (pri 0,8 promila koncentracije alkohola v krvi znaša refleksni čas poprečno 1,25 sekunde). Na risbi vidimo potek dogodkov pri vozniku v trenutku nevarnosti. 1. Nevarnost se pojavi – 2. Voznik z očmi opazi nevarnost. – 3. Vidni center v možganih presodi nevarnost. – 4. Intelektualni centri možganov sklenejo, da se nevarnosti izogonejo z zaviranjem. – 5. Motorični centri možganov načrtujejo mišično akcijo zaviranja. – 6. in 7. Desna noga se umakne s pedala za plin. – 8. Desna noga prestopi na zavoro in pritisne nanjo. Pri treznem človeku mine od trenutka, ko se pojavi nevarnost, do zaviranja 0,75 sekunde. Če znaša koncentracija alkohola v krvi samo 0,8 promila, se refleksni čas podaljša na 1,25 sekunde.

Kolikega pomena so hitri in pravilni refleksi, nam je vsem dobro znano. Dovolj je, če pomislimo, kaj bi pomenila upočasnitev refleksa za aktivne udeležence sodobnega prometa, upravljavce raznih strojev itd. Tudi že najmanjša zakasnitev zaradi upočasnjenega refleksa lahko pomeni smrt. Z upočasnitvijo refleksa mislimo podaljšanje časa, ki poteče tudi normalno npr. od trenutka, ko opazimo nevarnost, do reakcije, ki nastopi, da preprečimo nevarnost.

Alkohol zavlačuje refleks, in to je eden glavnih vzrokov za nezgode, ki jih alkohol povzroči v prometu, pri delu itd.

Alkohol deluje tudi na mišično moč. Z vrsto znanstvenih raziskav na mišici je dokazano, da alkohol že pri najmanjši koncentraciji v krvi (0,5 promi-

la ali ena kaplja alkohola na 2000 kapelj krvi) zmanjša moč mišice za okoli 16 odst.

Zaradi nekritičnosti, ki jo izzove alkohol, in lažnega občutka moči se ima človek, ki je pod vplivom alkohola, za močnejšega in misli celo, da bolje opravlja svoje delo, kakor če je trezen.

Alkohol zmanjšuje odpornost organizma, zato se vsaka bolezen pri alkoholiku zdravi mnogo težje in zahteva daljši izostanek z dela, razen tega pa mu močnejše ogroža tudi življenje samo. Tako alkoholik umrje včasih že za vnetjem pljuč, ki je sicer – glede na sodobne terapevtske metode – postalo skoraj povsem nedolžna bolezen.

Alkoholizem zmanjšuje mišično moč, upočasnjuje refleks, slabi odpornost proti bolezni in s tem očitno slabo vpliva na delovno sposobnost.

Navedeni podatki opozarjajo, da tudi akutno delovanje alkohola in alkoholizem negativno delujeta na delovno sposobnost. V akutni pijanosti se kaže to delovanje z neposrednim vplivom na organizem (nekritičnost, podaljšanje refleksnega časa, negotovost, izguba ravnotežja). Sicer pa je vsakomur jasno, da akutno pijan človek ni zmožen za delo. Alkoholizem povzroča okvaro mnogih organov, slabi odpornost organizma in s tem močno zmanjša delovno sposobnost. Morda bo zadoستovalo, če omenimo, da je med vsemi moškimi, ki prvič pridejo na pregled pred invalidske komisije v SR Hrvatski, okrog 15 odst. alkoholikov. Razen tega pomenijo nezanesljivost alkoholika, njegovo pogosto izostajanje z dela in opijanje nadaljnje oblike za zmanjšanje delovne sposobnosti med kroničnim alkoholizmom. Pri alkoholiku pride sčasoma do osebnostnih sprememb, ki so pogojene z izgubo čuta dolžnosti, z brezbriznostjo do družinskih dolžnosti ter splošnim moralnim in etičnim propadanjem. To je eden od činiteljev, zaradi katerih so kazniva dejanja pri alkoholikih znatno pogostnejša.

Zaradi tega je alkoholizem vzrok mnogih kriminalnih in sploh asocialnih dejanj. Tudi akutna pijanost je pogosten vzrok asocialnega vedenja, agresivnih nastopov in sporov z družbo, ki pogosto privedejo do daljnosežnih negativnih posledic za alkoholika in njegovo družino.

Križanka za razvedrilo

				PREMER	JUŽNI TEČAJ	DEL DNEVA	NOVOLES	DOMAČA ŽIVAL	TELICA	
							IT			
							R			
				SLABO- UMNEŽ						
			TONE ČUFAR			AVT. OZ. ZA SARAJEVO				
			OČKA							
NOVOLES		PRISTA- NIŠČE	TRD ČRN KAVČUK (an.)	ANTON AŠKERC KLR		VEN (an.)	NOVO MESTO			
NEGATIVEN DELEC ATOMA										
PUBLIKA										
KAZEN V ŠOLI					TEDESKA TRIBUNA		OKRAJŠ. ZA SREDNJI			
NAČELNIK BANOVINE				OS. ZAJMEK RADIJ		NOVOLES	DVA RAZL. SAMOG.			
LITER		DRŽ. NA BLJIŽ. VZH. IZDELOV. SIT				POLHER	2. in. 19. črka ab. ŠEF SKLAD. V NOVOLES-U			
JE (nem.)				POROK PRVI LETALEC						
VEZNIK			VEZNIK INDUST. NAFTE		HODEL	OVRATNA RUTA JAVNA LISTINA				
NALEPKA							NOVOLES	I STRUPENA MUHA		
STRASTEN PRIVRŽENEC							3. in. 15. črka ab. Halija			
KDOR POPRAVLJA URE					PERNA ŽIVAL					

Delavske športne igre 1973

Delavske športne igre za leto 1973 so za nami. Organizacije tekmovalj s solidno udeležbo in velika tekmovalna vnema je dokaz, da tovrstno tekmovalje dobiva vse več privržencev, s tem pa je dosežen tudi glavni namen.

Ob zaključku lahko ugotovimo, da je bilo naše podjetje v tem tekmovalju zelo uspešno, kar nazorno pokažejo tudi rezultati v posameznih disciplinah.

Tekmovalje se je pričelo z malim nogometom, kjer je naša ekipa osvojila prvo mesto in v teniškem tekmovalju šesto.

V plavanju so se naši odrezali takole: 50 m prosto – moški: 4. mesto Ostanek, Novinec 6. mesto. 50 m prsno – moški: 13. mesto Lado Pavlin. Štafeta 50 m – moški: 1. mesto v postavi Novinec, Ostanek, Šnidaršič, Golob. Ekipa i deli 3. – 4. mesto. 50 m prosto – ženske: 6. mesto Stanka Repar, 50 m prsno ženske: 4. mesto Marjeta Koncilja in 5. Majda Jakše. Štafeta 3 x 50 ženske: 3. mesto v postavi Koncilja, Jakše, Zoretič. Ženska ekipa je tako zasedla 4. mesto.

Tekmovalje v atletiki – moški: Tek na 100 m: 2. – 3. mesto Bojan Fink, 7. – 8. mesto Janez Novinec in 11. mesto Viktor Koncilja. Tek na 1000 m: 4. mesto Ivan Cvelbar, 10. Lado Pavlin, 11. Franc Pavček. Skok v višino: 8. mesto Rudi Ivančič, 14. Viktor Koncilja. Skok v daljino: 3. mesto Bojan

Fink, 6. Janez Novinec in 7. Jože Fink.

Met bombe: 13. mesto Jaka Jakobovič, Štafeta 4x100 m:

drugo mesto v postavi Bojan Fink, Pirc, Jaklič, Jože Fink.

Ekipa je zasedla tretje mesto. Ženska ekipa je zasedla 1. mesto, v posameznih disciplinah pa so bili doseženi takšni rezultati: Tek na 60 m: 1. mesto Cirila Surina, 7. Marjana Šenica, 8. Marta Besednjak, in 9. Jožica Fink. Skok v daljino: 1. mesto Vika Vovk, 6. Anica Jarc, 7. Majda Jkše, 11. Marjana Senica, 12. Tatjana Šoško. Tek na 400 m: 1. Marija Erbežnik, 3. Štefka Pavček. Skok v višino: 1. mesto Vovk Vika, 2. Cirila Surina. Met bombe: 1. mesto Anica Jarc, 6. Marjana Senica, 7. Marta Besednjak, 8. Tatjana Šoško.

Štafeta: 2. mesto v postavi Jarc, Senica, Vovk, Surina.

KROS

Moški nad 25 let starosti – 1000 m: 2. mesto Stane Župančič, 5. Dušan Zaman. Moški do 25 let starosti – 1500 m: 10. mesto Viktor Foršček, 11. Ivančič, 13. Brane Pirc, 15. Janez Novinec. Ženske nad 25 let starosti: – 600 m: 2. mesto Anica Jarc, Ženske do 25 let starosti – 800 m: 3. mesto Tončka Fabjan, 7. Marjana Šenica.

Moška in ženska ekipa je zasedla 2. mesto.

Tekmovalje v kegljanju

Posameznice – sto lučajev: 2. mesto Stanka Jožef, 4. Milena Zoretič, 7. Štefka Mrvar.

Posamezniki – sto lučajev: 13. Jože Oblak, 16. Stane Šobar, 23. Jože Fink.

Ženske ekipno 4 x 4 x 2 igre: 1. mesto Novoles.

Moški ekipno 6 x 6 x 2 igre: 10. mesto Novoles.

V šahu je naša ekipa zasedla 9. mesto, v odbojki je bila moška ekipa 6., Ženska ekipa pa je osvojila 1. mesto. V balinanju smo pristali na 7. mestu, namiznem tenisu na 5. in v streljanju na 8. mestu.

V skupnem plasmaju beleži moška in ženska vrsta Novolesa 4. mesto.

Ne glede na dosežena mesta in rezultate, pa je za našo sindikalno organizacijo razveseljivo, da smo bili množično zelo dobro zastopani v vseh disciplinah in prav to je bilo tudi jamstvo za končni uspeh.

Nekateri se bodo veselili odličij, ki jih bodo prejeli na svečani podelitvi, drugim pa bo ostal lep spomin na tekmovalje.

Kadrovske vesti

V mesecu oktobru se je v podjetju na novo zaposlilo 22 delavcev:

TOVARNA DROBNEGA POHIŠTVA:

1. KAVŠEK Milena, 2. ŠENICA Minka, 3. LONGAR Ludvik, 4. VIDMAR Ivan, 5. MUREN Tomaž, 6. BERKOPEC

Franc, 7. ČAMPA Pavlina, 8. BOBIČ Ludvik, 9. KNAFELC Milena, 10. ŠARIČ Ivo, 11. BESEDNJAK Andrej.

TOVARNA PLOSKOVNEGA POHIŠTVA:

1. PUREBER Emil, 2. PETRIČ Tešo, 3. ŠTRUKELJ Anton, 4. PIRC Jože, 5. ŽUJOVIČ Danica, 6. ŠIMRAK Nikola – iz JLA

TOVARNA STILNEGA POHIŠTVA

1. BRADAC Janez – iz JLA

ŽAGA Soteska:

1. VIDMAR Albin

Uprava:

1. STOICEV Zdravka, 2. TERŠAR Jože in RAJER Jože pa sta na praksi za novo tovarno Acryla v Trebnjem.

V mesecu oktobru pa je z delom prenehalo 16 delavcev: 1. VIRANT Anton – odpoved podjetja zaradi recidive, 2. MURN Rudolf – odšel v JLA, 3. TURK Melita – odšla sporazumno, 4. HODNIK Marija – sporazumno, 5. ISKRA Peter – odšel samovoljno 6. VIDMAR Milena – odšla v poskusni dobi, 7. NOVAK Ljubo – odšel samovoljno – 8. ŠTRAVS Marjan – odšel samovoljno, 9. KOVAČEVIČ Smilja – odšla sporazumno, 10. ĐURANOVIČ Mirko – odšel samovoljno, 11. ZAJC Breda – odšla samovoljno, 12. MENART Franc – odšel sporazumno, 13. JELIČ Marko – odšel samovoljno, 14. TARANIŠ Mehadija – odšel samovoljno – 15. TURK Janez – odšel sporazumno – 16. SURINA CIRILA – Odšla sporazumno.